

ila, je bil Ehrhard odveden v državne zapore v Leipzig, kjer se bo vodila tudi razprava proti njemu. Ehrhard je kakor znano, glavni voditelj nemške tajne organizacije »Consul«, katere člani so sodelovali pri zadnjih atentatih na razne nemške državnike. Ehrhard sam si je nadel ime »Consul« in po njem se je nazivala tudi tajna organizacija. Ta organizacija, ki je danes zelo močna, je bila osnovana l. 1920, takoj po razpustitvi zloglasne Ehrhardove monarhistične brigade. Ko je bila organizacija razpuščena na podlagi zakona, se je na novo organizirala v takimenovano »Severno-nemško zvezo«, ki je razprostrla svoje podružnice povsod, posebno močna pa je bila ravno v Münchenu. Po dokončani razpravi proti Kappu in po uveljavljenju zakona za zaščito republike in njenih revolucijskih pridobitev, je bil kapitan Ehrhard preseljen v Salzburg, odkoder so potem vodili niti za vzpostavitev Habsburgovcev in Wittelsbachovcev in tudi v Budimpešto.

Uradno ni še bilo objavljeno, zakaj je bil Ehrhard ravno sedaj aretiran. Nekateri listi pravijo, da je bil Ehrhard aretiran ravno v hipu, ko je prišel v München, da se pogaja z nacionalno-socialističnimi krogi glede njihovega zadržanja nasproti izpremembi državne vlade ter francoskim grožnjam v vprašanju odškodnin in z njimi povezanimi izpremembami v političnem položaju. Na dan Ehrhardovega prihoda v München se je vrilo v mestu in okolici 6 zborovanj bavarskih fašistov. Predvidenih pogajanj so se udeležili tudi nekateri zastopniki nacionalno-socialistične stranke iz čehoslovaške republike, Nemčije, Avstrije in Hannovera. Zborovanj se je udeležilo kakih 50.000 oseb. Hitler, ki je organiziral ta zborovanja, je izjavil, da se nemški narod ne da internacionalizirati po ukazu Francije. Če vlada ne bo imela dovolj energije, da podpre nemški narod v njegovi volji, da ostane nemški, se bo moral narod sam zateči k samoohranbi. Namesto parlamentarne večine mora po italijanskem primeru nastopiti volja in energija naroda. Na vseh zborovanjih se je ugotovila slabost parlamentarne sestave in se je zahtevala edinstvena fronta v svrhu narodne obrambe.

Vest o prisotnosti Ehrharda v Münchenu se je bila že razširila po celi Nemčiji, ko je bavarska vlada še vedno zanikala. Priznati jo je morala še-le, ko je bil Ehrhard — aretiran.

Značilno je, da je bilo izdano povelje za aretacijo že pred dvema letoma. Razpravo proti njemu bo vodil sodni svetnik Metz, ki je že znan iz procesa zaradi Kappovega državnega prevrata.

Sodba v procesu proti atentatorjem na Scheidemannu

LIPSKO, 6. Danes je bila v procesu proti atentatorjem na Scheidemannu priložna obsodba. Oba obtožena sta bila obsojena na 10 let prisilnega dela in izgubo državljanstvih pravic.

Avstrija

Ugodne izjave gospoda Avenola

DUNAJ, 6. Gospod Avenol, predsednik začasne delegacije Zveze narodov, je sprejel zastopnike tiska, katerim je obrazložil položaj, kakršen je nastal po odobritvi vzpostavitvenega zakona s strani avstrijske narodne skupščine. Dober začetek tvori danes došla vest — je izjavil Avenol —, da je angleška dolžna zbornica odobrila zakon o jamstvih za avstrijsko posojilo. Smatra se lahko, da bodo še v tekočem letu vsi zainteresirani parlamentari ratificirali dogovor. Bistvena stvar je — je nadaljeval g. Avenol — obnova zaupanja v Avstrijo. Nikakor ni iluzorčno upati, da bo to zaupanje naglo napredovalo, kot se je že pokazalo v zadnjih treh mesecih. Dobra znamenja so stabilnost kurza avstr. krona, naraščanje vlozkov po hranilnicah in posojilo 30 milijonov kron v zlatu, ki so ga dovolile banke vladi. Kar se je doslej udeležilo, dovoljuje članom začasne delegacije Zveze narodov, da naglasijo svoj optimizem v hipu, ko zapuščajo Dunaj po izvršeni nalogi.

Ogrska

Madžari priznavajo, da niso ... velevlast — Madžarska in konferenca v Lausanni.

BUDIMPEŠTA, 6. Narodna skupščina. Friedrich je vprašal informacije o vladnih ukrepih glede konference v Lausanni. Grof Bethlen je odgovoril, da madžarska noče biti nadležna. Poudariti se mora — je poudaril grof Bethlen — da je madžarska prizadeta pri vprašanju kapitulacij v Turčiji in Dardanelih oziroma ravno v isti meri kot druge podonavske države. Vlada je medtem dala madžarskemu zastopniku v Bernu navodila, da zasleduje dogodke v Lausanni.

Grof Bethlen je nato proslavljal Mussolinija zaradi njegove izjave o reškem vprašanju.

Govornik je nadalje izjavil, da Madžarska ni več velevlast, temveč da je samo premagana država. Vlada — je zaključil — štiti vedno državne interese, ne postavlja se pa na stališče velevlasti, ker bi ji to bilo škodilo nego popolna pasivnost. Bržkone.

Izročitev »železnih vrat« na Donavi Jugoslaviji in Rumunski.

BUDIMPEŠTA, 5. Mednarodna donavska komisija bo te dni izročila »železna vrata« rumunskim in jugoslovenskim oblastvom, ki bodo začela dela takoj nadaljevala.

Veleizdajniški proces proti Karolyju - Madžarska megalomanija. - Madžari zanikajo poraz madžarske vojske v svetovni vojni.

DUNAJ, 5. Madžarski list »Jövö«, ki izhaja na Dunaju, javlja, da se je te dni začela tajna razprava proti bivšemu madžarskemu ministrskemu predsedniku Karolyju. Proces se je imel začeti že pred pol leta, toda doslej je odlagal, ker je državni pravdnik zbiral obtožni material. Glavni obtožitelj Karolyja je bivši madžarski minister knez Windischgrätz, ki se sklicuje kot na glavno pritožbo na francoskega poslanika v Švici Dutasto. Toda ta je pred nekoli dnevi poslal madžarski vladi pismo, v katerem zanika vsako svojo vez s trditvami kneza Windischgrätz.

Pri prvi razpravi, ki se je vršila dne 30. novembra je šlo za upravičeno zaplemba Karolyjevega imetja zaradi veleizdaje. Karolyjev bratranec in bivši minister za poljedelstvo v njegovem kabinetu Huza je dokazoval, da Karoly ni niti hip v svojem življenju kazal želje za bogastvom in da tudi sedaj živi s svojo družino v Dubrovniku v zelo bednih razmerah. Ne gre za to, da se reši Karolyjevo ime-

tje — je poudarjal Huza — temveč za to, da se ohrani pošteno ime te madžarske družine.

Na isti razpravi se je razpravljalo tudi o tem, ali je Karoly dne 1. novembra 1918. ukazal poveljnikom na bojišču, da takoj posloje madžarske vojske domov. Karolyjev bratranec je poudarjal, da se to povelje ni nikdar izvršilo. Kar pa se tiče narodnosti in Karolyjevi politiki, je Karoly vedno delal na tem, da madžarske narodnosti ostanejo na okupu, in to iz gospodarskih razlogov.

Četrta točka obtožnice pravi, da je Karoly organiziral vojaške svete in s tem pospešil razsulo madžarske vojske. Huza je poudaril, da je Karoly sicer organiziral vojaške svete, da pa je razsulo madžarske vojske nastopilo vsled elementarnih posledic, ki so vplivale na monarhijo pri razpadanju. Huza se je skliceval na izjave grofa Tisze, na zapiske maršala Borjevića, na opomine nadvojvode Josipa, ki vsi ugotavljajo, da je bila Avstro-Ogrska porazena in da ni bilo mogoče rešiti avstrijske in madžarske vojske. Huza je pozval državne pravdnika, naj pozove na odgovornost vse člane revolucionarne vlade, med njimi tudi sedanjega ministra za poljedelstvo Stefana Szaboa.

Državni odvetnik Dioniz Horvath je dokazoval Karolyjevo krivdo s Karolyjevimi izjavami samimi. Svoj megalomanski govor, ki jasno karakterizira duševnost Hortyjevih ljudi, je zaključil z besedami: »Madžarska ni bila nikoli premagana, temveč je bila razdejena od revolucije. Brezprimerno je, da se je našla vlada, ki je vsojako lastnega naroda odvzela orožje v hipu, ko so hoteli braniti domovino.

Politična grupacija Evrope

Kratka doba štirih povojnih let je bila vključ takozvanemu svetovnemu miru tako polna dogodkov kakor malokatera mirna doba v prejšnjih desetletjih. Ti dogodki so posledica vojne, toda obenem so nadaljevanje vojne torej tudi posledica omega položaja pred vojno, ki je bil nasičen z vojno atmosfero in zadnjim desetletju pred usodepolnim l. 1914. Vzroki za svetovno vojno so se polagoma kopičili ter ustvarjali in pomnoževali ono nezno politično napetost v konstelaciji evropskih držav, ki je končno dovela do izbruha vojne.

Ker se je vojna končala s popolnim porazom ene stranke, se je vsaj za hip zdelo, da nastopi v kratkem dolgotrajna doba miru in plodnosnega dela vsega človeštva, ki bi bila moralo priti do spoznanja, da je vojna blazen in pogubonosen izbruh strasti, sovraštva in neutraženega pohlepa po tujem blagu, kar imenujemo s tujim izrazom imperializem. In spoznanje, da je vojna pogubonosa tudi za takozvanega zmagovalca, ako ne bo znal pometno in pošteno izkoristiti svoje zmage. Zakaj vojna je prinesla tudi mnogo dobrega. Pomislimo samo na razpad habsburške monarhije in osvoboditev zaslužnih avstrijskih narodov. Osvoboditev teh narodov se je izvršila v trenutku, ko je še ves svet stal pod vtiškom grozečega germanskega usuzenja, zato je ves svet spremljal s simpatijo borbo teh narodov ter jim pripomogel do osamosvojitve in suverenosti. V tem oziru je torej vojna z našega stališča dosegla svoj smoter.

Drugače pa s stališča zapadnih velesil. Te so smatrale in smatrajo še danes te narode za svoje vazale, ki morajo biti v službi interesov velesil. Velike države vodijo svojo »visoko« politiko, kateri morajo biti žrtvovane težnje slabših držav in narodov. Skratka: oni, ki so največ vplili proti nemškemu imperializmu, so tudi v povojni dobi pokazali, da so sicer bili proti nemškemu imperializmu, n'kakor pa se niso odrekli svojemu imperializmu. Razume se, da se v takem ozračju ni mogla razviti v Evropi mirna duševnost, ki bi morala slediti večletnemu klanju na vseh mogočih frontah in skrajnemu naporu narodov.

Politično ozračje Evrope je danes v petem mirovnem letu tako megleno in tako polno eksplozivnih snovi, da zamore malenkosten dogodek dati povod za novo svetovno vojno, ki bi bila grob evropske kulture in civilizacije, kolikor je je še ostalo izza vojne.

Zadnja štiri povojna leta bi se dala razdeliti v tri dobe. Prva doba je doba mirovnih pogodb. Mirovne pogodbe so se sklepale v onem sovražnem razpoloženju zmagovalcev, ki so strle strahovitega sovražnika po neizmernih naporih. Te pogodbe so bile ob enem izraz prestanega strahu.

Druga doba začenja z nastopom svetovne gospodarske krize in s težnjo gospodarskih držav vrniti posledice krize na premagane in na Rusijo.

Tretja doba je izražena v političnih posledicah svetovne krize in njenega reševanja v imperialističnem zmislu zapadnih velesil.

Ker so na eni strani zmagovalci, med njimi zlasti Francija, prisiljeni iskati pokritje vojnih stroškov, a so na drugi strani premaganci insolventni, je jasno, da se morajo iz tega neznoznega položaja porajati novi zapletljivi, oziroma, da se je pričel ves svet grupirati v dva velika razreda in sicer v razred takozvanih zmagovalcev in v razred takozvanih premagancev. Takozvanih pravimo, zakaj današnja zgodovinska doba ni še zaključena in zato se ne da dasti omejenega pojma točno združiti s splošnim naziranjem o premaganih in zmagovalcih. Tako velja recimo Rusija za premaganca, dasti je že gotovo, da je prestala svojo najhujšo krizo in predstavlja danes eno najtrdnjših državnih tvorb v Evropi vključ vsem nedostatkem. In Rusija stopa danes pred evropsko politično javnost s svojimi zahtevami, zavedajoč se svoje moči, a še več slabosti zapadnih velesil, velesil, ki so si v laseh vplede nesoglasij povzročene in po različnih gospodarskih in političnih imperializmih.

Horvath je tudi predlagal, naj se zasliši kot priča bivši poseben šef avstro-ogrskega generalnega štaba podmaršal Arz. In ta junaški podmaršal je drugi dan objavil v nekem budimpeštanskem jutranjem listu izjavo, da bi avstro-ogrska monarhija ne bila morala brezpogojno izgubiti vojne. Arz trdi, da ni bilo potrebno, da Madžarska sklene poseben mir s francoskim generalom Francietom d'Esperayem v Belgradu, ker je bilo dovolj premirje, sklenjeno z generalom Diazom. Tedaj bi bila povsod demarkacijska črta stara madžarska meja.

To govori podmaršal Arz 1. 1922. Leta 1918. je bil, seveda, s svojo vojsko vred nekoliko drugačnega mnenja...

Grška

Kralj Jurij in revolucionarni odbor

PARIZ, 6. »Matin« ima vest iz Belgrade, da je kralj Jurij zahteval od grške vlade, naj se razpusti revolucionarni odbor ali pa da se on odpove prestolu. V revolucionarnih krogih je ta vest povzročila veliko nezadovoljstvo in člani revolucionarnega odbora povdarjajo, da ne preostaja drugo nego proglasiti republiko in pustiti kralja, naj gre.

Turčija

Turčija proti kapitulacijam — Mešana sodišča v Carigradu odpravljena.

GARIGRAD, 5. Refet paša je zaukazal odpravo mešanih sodišč v Carigradu. Ta sodišča niso več poslovala potem, ko je prevzela oblast nova vlada.

nemškemu koketiranju. Reakcionarni načrti Francije so dobili v Mussoliniju znatno oporo. Lord Curzon pa je kot kolonialni politik za trdo pest, zato je bo potreboval za svoje načrte v kolonijah in polkolonijah diplomatično podporo obeh zaveznikov. Potreba bo združila te do sedaj nesložne zaveznike in vsa ostala Evropa bo prisiljena se odločiti za eno ali drugo skupino.

In pred to alternativo stoji predvsem balkanske države, ki so najbližje vzhodu. »Vzhod« ima danes izrazito rusko obilježje vključ Turčiji in Nemčiji, ki sta v tem zboru zastopani. In ker predstavlja v zboru zapadne skupine Anglija največjo zainteresirano državo, tedaj se nam pokazuje v ogromni obliki boj med Rusijo in Anglijo. Rusko-angleški antagonizem zavzema novo obliko, a vprašanje bodočnosti je, kako se konča ta antagonizem.

Po atenski žaloigri

Strasna grška žaloigra v Mali Aziji, ki je iztrebila grški živelj iz maloazijskega obrežja in pahnila v brezmejno nesrečo stotisoče nesrečnih Grkov in drugih kristjanov, se bliža svoemu koncu. Konferenca v Lausanni ima nalogo, da zaključiti to žalostno epizodo, ki se je izvršila v četrtem letu po vojni.

Ni nobenega dvoma, da so bili na smrt obsojeni in usmrteni Konstantinov ministri so krivi na tej nesreči in da so zaslužili za svoje čine strogo kazen. In tudi najhujša kazen je v resnici premajhna z ozirom na strahovite posledice brezvestnega vladanja nesposobnih in strankarskih ministrov. V motivaciji za smrtno obsodo pravi vojni svet, da so obtoženci namenoma prikrivali ljudstvu nevarnost, s katerimi je bila zvezana Konstantinova povrnitev na Grško. In ko je njegov povratek imel za posledico pretrganje zavezništva z entento, so Konstantinovi pristaji za vsako ceno skušali obdržati oblast, ter so tlačili s terorjem vsak izraz nasprotnega javnega mnenja. Končno so povzročili polom v Mali Aziji. Namesto, da bi prepričali kralja, da je njegov odstop nujen in potreben, so obtoženci z generalom Haghanestisom sklenili začeti simulirano ofenzivo proti Carigradu, ki je končno privedla do razpada grške vojske.

Obtoženci so bili spoznani za krive, ker so skovali načrt proti narodnim interesom ter so na ta način zakrivali veleizdajo.

Velika nesreča je zadela grški narod, na stotisoče beguncev je pribežalo v Grčijo in med temi begunci vlada brezmejna revščina in razsajajo nalezljive bolezni, na one tisoče padle pod masčeno korono cvet grške ekspanzije v Mali se reči, da dane zemlji. Če pomislimo, da so grške kolonije v Mali Aziji stare skoraj tritisoč let ter da so kljubovale vsem napadom in osvobodilcem od danes, tedaj se mora zločiti sleherni Grk nad tem, kar se je zgodilo pred kratkim.

Če pomislimo na slavno preteklost Grkov, na znamenite perzijske vojne in še potem na rimsko dobo itd., tedaj si moramo misliti tudi kakšno moralno izgubo predstavlja ta nesreča za grški narod.

In vendar je smrtna obsodba in njena tacijska izvršitev presenetljiva ves svet, posebno pa vzbudila ogorčenje in visokih političnih krogih vseh držav. Anglija je celo odpovala svojega poslanika v znak protesta proti takemu krutemu ravnanju. Mnogi angleški časopisi so izrekli svoje neodobravanje nad tem dejanjem angleške vlade, vendar pa se je zgodilo to s premislekom. In to baš v času, ko se vrše v Lausanni pogajanja, ki naj rešijo nesrečno Grčijo pred nadaljnjimi izgubami, zakaj turški apetit je nenasiten. Venizelos, ki vodi grške pogajanja, bo imel težko stališče vsled atenske eksekucije bivših ministrov, ki so bili njegovi politični nasprotniki. Lord Curzon je baje očital Venizelosu, da se ni zadostno potegnil za obtožene ministre.

Precej verjetno je, da je politična strast in maščevalnost nasprotne politične stranke odločilno vplivala, da se je izvršila taka drakonska kazen. Kljub vsej krivdi, ki so si jo na prtili bivši Konstantinovi ministri, se zdi kazen nepravilna z ozirom na to, da so jo povzročili strankarski nasprotniki. Tako se je kazen izpremenila pred očmi sveta v podlo maščevalno dejanje Konstantinovi nasprotnikov, ki so se maščevali nad Konstantinovimi ministri. Konstantin je še pravčasno ušel, toda gotovo ga je morala prelesti vest o krvavem koncu njegovih svetovalec.

Kakšne posledice bo imelo to dejanje za Grčijo posebno zdaj z ozirom na konferenco v Lausanni, bomo kmalu videli. Anglija igra sicer vlogo ogorčenega pravdnika in grozi z represalijami, toda mogoče, da se je z odpovalom svojega atenskega poslanika vendarle prenehala. Zakaj končno brani Anglija z Grčijo tudi svoje interese. In ali naj pusti Anglija Grčijo zdaj na cedilu v Lausanni? In to baš v hipu, ko prihajajo iz zapadne Tracije zelo vznemirljiva poročila o vstaji tamošnjega turškega in bolgarskega prebivalstva proti grškim oblastvom. Danes predstavlja Grčija tako sliko propadanja, da se bo težko sama od sebe obranila takih uporniških poskusov, za katerimi stoji Kemalova in morda tudi bolgarska vlada.

Stališče Grške v Lausanni bo sedaj oteženo z ozirom na postopanje angleške vlade. Enotna fronta zaveznikov in vseh ohih držav, ki so na strani Grčije, je precej okrnjena. In turškim zastopnikom raste goren, ko jim gre vse tako lepo izpod rok. Prihod ruske delegacije baš v tem trenutku pač ne more vzbuditi optimizma pri ohih, ki so zainteresirani na tem, da se turška moč ne presadi zopet na evropska tla.

Gotovo je, da je boljševiška Rusija zvezana s Kemalovo vlado po formalni in precizni pogodbi in da bo podpirala vse zahteve Kemalove Turčije, pa če so te zahteve upravičene ali ne. Tako se postavlja sovjetska Rusija na stran najhujšega sovražnika krščanstva, sovražnika Slovanstva in zapadne kulture in civilizacije. Današnja Rusija je zbrisala starodavne in slavne tradicije slovanske Rusije, ki se je borila in tudi dosegla osvoboditev slovanskega Balkana izpod turškega jarma.

Posledice grškega poraza morajo nositi vse balkanske države. Kako se bo Bolgarija v bodočnosti obnašala in ali se bo Turčiji posrečilo igrati še važno vlogo na Balkanu, to so vprašanja, ki zanimajo predvsem Jugoslavijo. V Jugoslaviji živi na stotisoče prebivalcev jugoslovenske narodnosti, ki so muslimanski vere in ki simpatizirajo s Turčijo. Ta okoliščina mora zanimati mlado državo, ki mora preostati vse težave in nadloge nove še nekončane državne tvorbe. Nevarnost novega

»musulmanskega iredentizma« ni torej tako brez podlage.

Grčija prestaja danes kazen za vse grehe svojih voditeljev, ki so jih napravili od svetovne vojne sem. Znano je, da je Srbija po drugi balkanski vojni sklenila z Grčijo posebno pogodbo, po kateri se obe državi obvezujeta, da si priskočita na pomoč, ako bi le ena izmed njih bila napadena od sosedov. Vemo tudi, kako podlo je požrla grška vlada svojo besedo o prihiti strašne srbske preizkušnje. Verolomstvo Grčije ni ogorčilo samo Srbov in vseh poštenih Jugoslovancev, ampak tudi vzbudilo zaničevanje zapadnih politikov od neznačajnega in malenkostnega grškega političnega igračkanja ob času, ko se je šlo za življenje in smrt ne samo srbskega naroda, ampak za življenje in smrt vse zapadne civilizacije in kulture, katero je nemški militarizem ogrožal s svojimi zmagami na vseh evropskih bojiščih.

In ko se je zapadnim zaveznikom po neznanem naporu in silovitih žrtvah končno posrečilo stresti sovražnika, tedaj se je Grčija hotela okoristiti z zmago zaveznikov, z one zmago, ki jo je Grčija bojkotirala in ovirala. Plaćilo za izdajstvo in neznačajnost je bilo povečanje grškega ozemlja, ker je slučajno šlo tako v račune angleškega imperializma. In tedaj je vstala Grčija in hotela igrati vlogo velikega junaka in osvoboditelja. Napihnila se je žaba, toliko časa se je napihovala, da je počila, kakor pravi ona basen.

In tudi ni moglo priti drugače. Zakaj duša grškega naroda ni bila pri vsem tem. Pogodbe so sklepali nekaterniki, isti ljudje so pogodbo prelomili, a Venizelos sam ni mogel navdušiti slabo vzgojenega ljudstva za dolgotrajna vojna podjetja, ki so zvezana z žrtvami doma in na bojišču. Kamarilska politika nekaterih diktatorjev ni mogla dvigniti morale ljudstva, ni mogla vzbuditi v Grkih požrtvovalnega sodelovanja. In tako so ostali generali in politiki v resnici osamljeni. In še ta peščica državnih voditeljev je bila razcepljena v stranke, ki so se med seboj strastno pobijale in sovražile do skrajnosti ter se udajale segetajočim maščevalnim nagibom. To nam dokazuje postopanje Konstantinove stranke proti Venizelistom, to nam še bolj jasno dokazuje maščevalno dejanje Venizelistov proti Konstantinovim ministrom.

V takih razmerah je jasno, da izgubi narod ono idealno smernico svojega državnega in političnega udejstvovanja in izgubi s tem vsako odpornost silo pri najmanjšem sunku. Le tako si moremo razlagati, da je mogla lažna in bosa Kemalova soldateska uničiti primerno bogatejšo in boljše opremljeno grško vojsko, ki se je zrušila pri prvem sunku.

Tako prestaja danes Grčija kazen za grehe Anarhija in enočina. To kar se danes dogodi v

igral nobene vloge v Mali Aziji, maloazijska Grčija je šla za vedno, zakaj Grkov v Mali sploh ni več. En cel narod je zbežal pred maščevalnim sovražnikom. In ta pribežani narod bo še povečal zmedo v majhni in revni domovini, ki je izgubila vsak ugled in vsako spoštovanje v svetu.

Solun

Po zadnjih vesteh se končno vendarle ratificira grško-srbska, sedaj grško-jugoslovenska pogodba, po kateri dobi Jugoslavija proste cone v solunski luki in tudi posebne izredne privilegije na železniški progi Djevdelijska-Solun. Po teh določbah postane Solun šele za svoje jugoslovensko zaledje to, kar bi po svoji prirodni legi moral biti.

Solunu pripisujejo mnogi v prometnem in trgovskem oziru večji pomen nego Carigradu. Kajti Solun ima na potu na bližnji vzhod pripravnega lego nego Carigrad. Tu se namreč v široki balkanski polotoki najdlje zadržava Egejskega morja, to je Solunski zaliv, in tu se izteka na isto morje dolina Vardarjeka, ki predstavlja skupaj z Moravsko dolino, s katero je zvezana preko le 460 metrov širokega razvoda v bližini Kumanovega, prirodni kanal od Soluna do Beograda, od Levante do srednjega Podonavja, srednje Evrope. Niti ene enake prirodno-prometne črte nima Balkanski polotok; važnosti Beograda na enem koncu odgovarja veliki pomen lege Soluna na drugem koncu iste poti.

Iz Soluna vodijo, njegovi legi primerno, prirodna pota in po njih tečejo železnice na vse strani. Najvažnejša izmed njih je proga Solun - Djevdelijska - Skoplje - Niš - Beograd, druga je proga mimo Sereza na Jedrene in Carigrad, tretja je proga mimo Vodenja na Bitolj — od te mu je ostal zadnji konec — in naposled v najnovejši dobi dograjena železnica proti Jugu, to je pod Olimpom skozi Tesalijo na Atene.

Solun ima dobro pristanišče; za Turčijo je izvažal poljedelske in živinorejske proizvode ter nekaj malega rud, uvažali pa so se industrijski izdelki in kolonialno blago. V Solunu samem pa je nastalo tudi nekaj večjih obrtnih podjetij in tvornic, tako za pridelovanje bomb, baža, kože, kovin, barv, mila, več parnih mlinov, pivovar in itd. Mesto ima svoj vodovod napeljan izpod gore Hortač, ki se dviga na vzhodu nad mestom, od l. 1908. tudi električno razsvetljava in električno cestno železnico.

Solun leži na onem mestu obale, kjer neha mehka rečna naplavinna Vardarja in Pirice ter začne grčevje. V najstarejši d bi se je imenoval najprej Terme, po toplih izvirih, ki se nahajajo v bližini mesta. Makedonski kralj Kasandros si ga je izbral za prestolnico in ga imenoval po svoji ženi Thessalonike, ki je bila sestra Aleksandra Velikega. V rimski dobi je bilo mesto zelo imenitno ter je imelo okrog 220 tisoč prebivalcev. V bizantinski dobi se je srečno ubranilo napadom Slovanov, Avarov, Bolgarov in drugih; Turki so si ga osvojili l. 1430. Po odkritju Amerike je Solun, kakor vsa sredozemska pristanišča, zelo nazadoval. V novejši dobi pa si je pod vplivom industrijskega razvoja srednje Evrope in pozitivne prometa z bližnjim vzhodom zopet zelo opomoglo. Nove politične meje pa so po l. 1912. ovirale, da ne more izvrševati svojih prirodnih funkcij.

Po svojem prebivalstvu je Solun zelo interesantno mesto. Po osvojitvi je šel 170.195 prebivalcev. Od teh je nekaj nad polovico židov-spaňolov, ki so prišli semkaj koncem 16. stoletja iz Španije. Velika večina njih je ostala v izraelski veri, manjši del, to je kakih 10.000, pa se je sprejelo islam. Toda židje nimajo tu le trgovine v svojih rokali (v trgovini), marveč opravljajo kot pridni delavci tudi vsakršna druga dela, celo najtežje težake posle v luki. Grkov je bilo pred letom 1912. le kakih 25.000. Turkov pa okrog 40.000, a Slovanov do 10.000.

Iz tržaškega življenja

Vsakdanji nepričakovani »obiski«. Zadržica Redenta Sepich je pustila včeraj jutraj svoje stanovanje na Garibaldijevem nekakšnem št. 25 brez nadzorstva. Med tem časom so se pa prikrajali v stanovanje neznani gostje ter odnesli 24 ruh, 30 ženskih grajc, 12 brisač, eno suknjo in še nekoliko drugega perila v vrednosti nad 3000 lir. Tatvina je bila naznanjena na policijskem komisariatu v ulici Guido Brunner.

V noči od torka na sredo so vdrlili neznani tatovi v skladišče Ivana Bernardinija v ulici della Ferriera št. 33 ter odnesli telefonski aparat, nekoliko orožja, 10 lir in za 50 lir znanak.

Isto noč so vdrlili neznanec v delavnico klesarja Josipa Morosuttija v ulici Tomaso Luciani št. 1 ter odnesli mnogo najrazličnejšega orožja v vrednosti nad 2000 lir.

Nesreča pri delu. Včeraj jutraj so pripeljali v mestno bolnišnico delavca Paula Babica, starega 36 let, stanujočega v Slednju. Babič si je pri delu v čistilnici cilja, zlomil levo nogo.

Krčmar in štirje pijanci. V ulici Malcanton št. 17 se nahaja gostilna »Ai due canarini«, last Jakob Cattaruzza.

Pred sinočnim, par minut pred policijsko uro so stopili v to pivnico štirje možakarji, ki so bili tako pijani, da so komaj stali na nogah. Kljub temu pa so bili še tako žejni, da so si naročili poldrugi liter vina. Ko so izpili vsi to žlahtno kapljico, so se pa začeli med seboj prepirati. In tako se je zgodilo, da jih je krčmar vrgl pod kap. Trije so se udali tej usodi, četrti pa kar ni hotelo iti v glavo, kako pride krčmar do tega, da meče pošteno goste na »friso«. Ker pa se ni dal prepričati, da je imel krčmar to pot vendarle prav, je sklenil, da bo on razsodil zadevo. In res se je zagnal v gostino ter ranil krčmarja na glavi.

Renjenec je bil preplezan v mestno bolnišnico; ranila so aretila. Imenuje se: Marjan Magris, star 24 let, stanujoč v ulici Riborgo št. 12.

Sravnosten napad. Včeraj po noči se je pojavil v mestni bolnišnici zidar Ivan Poliduro, star 42 let, stanujoč v ulici S. Sergio št. 2. Imel je rano na glavi. Dejal je, da ga je napadel in pretepel v ulici Malonnina nek neznanec. Zakaj, tega ne ve.

Vesti z Goriškega

»Splošno slovensko žensko društvo« v Gorici bo prodajalo pri »Miklavževem večeru«, ki se priredi za odrasle danes v četrtek, t. j. 7. t. m. pri večerni blagajni v »Trgovskem domu«, po članicah lično izdelane s sladlicami in cvetnicami napolnjene košarice. Napravi se lahko s temi maršmoku, ki se udeležijo »Miklavževega večera« lepo darilo, katero se da uporabiti kot bombonjera, šatulja za dragoceno ali ročno dela.

Ker je izkupilo teh izdelkov, naših pridnih, poštvalnih gospod, in zlasti gospodičin, namenjeno za obdarovanje naše revne šolske mladine v Gorici pri letošnji »Božičnici«, apejramo na udeležence »Miklavževega večera«, da bodo pridno segali po teh lepih predmetih, ki so za nas nekaka novost.

Goriška slov. Omladina. V četrtek, dne 7. decembra ob 20⁰⁰ uri se vrši v veliki dvorani »Trgovskega doma« »Miklavžev večer«. Na sporedu je: godba, kuplet, šaloigra, petje in Miklavžev nastop. Po polnoči prosta zabava in ples. Vstopnina L. 10, za člane (proti družbeni izkaznici) L. 5. — Darovi se sprejemajo v četrtek od 10. do 12. ure in od 14. do 17. ure popoldne v dvorani Trgovskega doma, proti odškodnini L. 1. — Veselični odsek.

Dramatična predstava v Gorici. Mlad. društvo »Prosveta« v Trstu (DMP — Sv. Jakob) bo gostovalo v soboto 16. decembra pod pokroviteljstvom goriške »Omladine« v »Trgovskem domu« v Gorici. Dramatični odsek uprizori drami-enočejanki: Pittani-jeve »Volkove« in P. Szimer-jevo »Masko satana«, s katerimi je MDP imelo že velik uspeh. Za prireditelje vlada že sedaj veliko zanimanje, posebno ker razpolaga omenjeni diletantski odsek z resdo- brimi močmi, ki nam obetajo izreden užitek in vsled česar lahko pričakujemo, da bo ta dan dvorana »Trgovskega doma« napolnjena do zadnjega kotička.

Kdor hoče videti za božič nekaj lepega, bo z gotovostjo posetil prireditelje tržaške zavedne mladine, ki se ne straši naporov, da le zamore svojim goriškim tovaršem pomagati pri važnem delu, katero čaka v teh časih našo mladino.

Uro prireditve in natančen spored s skrženo vsebino prijavimo pravočasno. Cene običajne!

Goričani in bližnji okoličani! Goriški Slovenci! Pridite vsi! Mladina računa na Vašo udeležbo.

Sovjetsko gospodarstvo in delavstvo

Lyonski župan Herriot se je mudil, kakor smo na kratko že poročali, več časa v Rusiji in je napisal sedaj v listu »Petit Parisien« svoje vtiske o ruskem gospodarstvu in delavstvu.

»Nep« (to je okrajšava za »novo ekonomsko politiko« sovjetske Rusije) stopi potniku na polju male trgovine in obrti najvidnejše v oči. Na mesto dosedanjega komunističnega sistema je stopila privatna iniciativa. Sklep vsruskega odbora z dne 22. maja t. l. priznava za vse ruske meščane in inozemce, katerih države žive z Rusijo v dobrih odnosih, obrtno svobodo, lastninsko pravico za mesne in podedelne zgradbe, katere niso bile v maju preteklega leta municipalizirane, gradbeno pravico za 45 let na obširnem zemljišču, pravico do mobilne posesti inkluзивno kapitala, zapuščinsko pravico do zneska 10.000 zlatih rubljev za direktne potomce, pogodbeno pravico, varstvo duševnega imetka itd. V praksi seveda izvajanje teh pravic in svobodnih zadanih čestokrat na velike ovire, ker ni nikakega civilnega zakonika in ker izvrševanje pravice ne nudi nikakega jamstva. Kako kupijo pa more napraviti že z vpisom v policijski register.

Mono,ol za zunanjo trgovino obstoji še nadalje, vendar pa se že vidi, kako se polagoma spreminja v samo kontrolo. Neki dekret iz mepske junija je objavil listo blaga, ki se sme in ki se ne sme izvoziti.

Velika industrija se nahaja v državnih rokah. Ta podjetja se po najnovejših dekretih, ne morejo vrtni, pač pa se lahko dajo v najem,

domačinom kakor tujcem. Tu še ni nikake evolucije, ki bi pričala, da se tozaedno v kratkem kaj izpremeni. Državni obrati so razdeljeni v dve skupini, takozvani »trst« in »oskrbujejo sami in prodajajo svoje produkte direktno ter stoji v kontaktu s svobodnim tržiščem.

Voditelj ruskega gospodarstva uvidevajo, da je brez sodelovanja privatnega premoženja industrijska obnova dežele nemogoča. Lenin je že opetovano spodbujal, naj se štedi in nabira kapital.

Državni monopol na kmetijsko produkcijska sredstva je formalno odpravljen in trgovina s stroji in semeni je proglašena za svobodno. Dekret z dne 22. maja dovoljuje pravzaprav parceliranje po sklepu večine za pristojne občane. Kmetijska mala posest je zopet obnovljena kakor za časa Stolipina, prepovedan pa je nakup, prodaja, podaritev in hipoteka.

Naturalni davek, ki je bil kompromitiran po lakoti in bedi, se nadomešča polagoma z davkom v denarju. Ruska vlada pravi, da se deficit v javnih obratih niža, in ruski finančni minister upa celo, da bodo proračunski izdatki letos zelo manjši.

Komisariat za ljudsko gospodarstvo je izdelal dekrete, ki tvorijo novi kodeks za delo. Delavci in nameščenci se nastavljajo izključno s posredovanjem delavske borze, in sicer na temelju kolektivnih in posameznih pogodb. Normalni delavski čas je določen na 8 ur za dnevno delo in 7 ur za ponočno delo; slednje se lahko zviša na 8 ur v interesu produkcije.

Za duševne delavce je normalni delavski čas omejen na 6 oziroma 5 ur. Za vsako kategorijo dela določa cenilna komisija delavcev in podjetnikov dnevno dovošitev; kdor ostane pod to dovošitvijo dela, dobi manj plače, katera pa ne sme pasti pod dve tretjini. Ako se izkaže pri delavcu nezanesljivost in malomarnost, se ga kratkoma odpušči in nima pravice do nikake kompenzacije. Najbolj so plačani ročni delavci-spezialisti. Izplačujejo se mezde dvakrat na mesec; obstoje v denarju in v produktih. Dovoljeno je tudi plačilo za delo po kosih in premijski sistem. Pri nezaposlenosti dobe delavci, tokom dveh tednov dve tretjini normalne plače, nato pa jih lahko odpušče proti izplačilu 14dnevne mezde. Kolektivna pogodba ni obligatorna. Konflikte poravnava ljudski komisariat, izvzemši koncesionirane obrate, za katere je dogovorjeno razsodiščno postopanje. Plače tovarniških delavcev stoji mnogo pod plačami delavcev na Francoskem. V družbi Dynamo, ki predstavlja enega najboljših obratov v sedanjih Rusiji, je znašala mesečna mezda za specialiste 75 milijonov sovjetskih rubljev, to je 140 frankov, inkluзивno naturalno dajatev. Inženirj-ravnatelj izvolijo skupno trusti in delavski oddelki. Tovarniški komite delavcev nima nikake pravice za intervencijo v vodstvu ter se peča z dobrobitnimi napravami in odpušitvami. V Putlovem podjetju, ki je izpremenjeno v državni obrat, je zaposlenih danes 2500 delavcev, nameslo 35.000 pred vojno. Poskusilo se je s plačilom po času, ali to se ni obneslo in tako se je uvedel zopet sistem dela po kosih. Dela se ne pretrgoma 8 ur, supplementarne ure pa dovoljuje vodstvo. Najmanjša plača je znašala v avgustu 34 milijonov rubljev, to je 30 francoskih frankov. Izmed 8 velikih peči v podjetju deluje sedaj samo ena, in dnevna produkcija jekla ne znaša niti 50.000 pudov, prej pa je dosegla 360.000 pudov. Delavci v mestni elektrarni v Petrogradu zasluži na mesec 60 milijonov rubljev in k temu še dobi 34 kg moke, 3 funte mesa, 3 funte rib in pol funta sladkorja. Stanovanje ga stane 18 milijonov rubljev, razsvetljava nekaj milijonov, dvakratna vožnja po tramvaju pol milijona. Plače uradnikov na visokih mestih so mnogo nižje nego so bile plače za časa carskega režima.

Določanje cen.

Predsednik najvišjega gospodarkega sveta Bogdanov je izjavil Herriotu, da tudi boljševiška Rusija ni mogla rešiti problema najvišjih cen: ni moglo določiti cene za industrijske produkte, kajti uvedba kakakega prisilnega faktorja v gospodarski mehanizem se vedno maščuje. Sovjetska vlada omejuje dane maksimalne cene na vedno manjši krog najpotrebnejših živil. Industriji se tudi ne more braniti, da bi si ne konstituirala svojih rezerv.

Eedina pozitivna ustvaritev nove dobe so zadrge, katerih izvir pa sega globoko nazaj v carski režim. L. 1914 je bilo zadržug nad 10.000 s 15 milijoni članov. Sovjetska vlada se je mogla te ogromne organizacije uspešno posluževati, zato pa je dopuščala njen razvoj.

Svoje vtiske o ruskem gospodarstvu zaključuje Herriot z zatrdilom, katero dele tudi kompetentni sovjetski voditelji, da si Rusija brez povrnitve k zdravim gospodarskim načelom in brez pomoči evropskega kapitala ne dobi izhoda iz sedanjega zapletenega položaja. (Sl. N.)

Nekaj idrijske cerkvene zgodovine

Pokopališče pri sv. Križu ima svojo zgodovino. Prvo pokopališče v Idriji je bilo kraj cerkve sv. Trojice. Drugo kraj nove župne cerkve sv. Barbare sredi mesta. To je zadostovalo skoraj 200 let. Ko je pa Idrija narasla na 3400 duš ni več zadostovalo. Tudi je bilo drugo pokopališče okoli cerkve sv. Barbare zelo nepripravno. Tožili so, da se celo les od krste ni v zemlji razkrojil, da so včasih naleteli na nestrohnjene trupe, v katerih so bila še cela trupla. 50 let se berejo o tem tožbe in toliko časa premišljejo, kje bi dobili bolj pripraven prostor.

Energični župnik Matija Gnjecza je opozarjal, da bi bilo najbolje napraviti novo večje pokopališče na Seleswiese — tam, kjer je sedaj erarično skladišče za lesovje. Dohodke tistega travnika je užival rudniški predstojnik. Rudniškim uradnikom so dobili malo plačo v denarju, zato pa dajali travnike. Razun vrtov so imeli tudi razne travnike. Popravil in gradil jim je erar, a pridelke so imeli uradniki. Vsak je skušal ohraniti tak deputat zase in za svoje naslednike kot pribojšek k plači. Tako se je uprl tudi predstojnik zahtevi, naj bi odstopil travnik za novo pokopališče. S tem bi bil izgubil del svojih dohodkov, ker navadno niso drugače odkodovali, če se je odvzelo in v drugi namen porabilo.

Predstojnik je nasvetoval prostor ob Idriji, kjer je sedaj pokopališče. Temu se je uprl župnik in podpiral ga je zdravnik Dr. Scopoli. Kazala sta na velike stroške, ko se bode morala tako močna, visoka in dolga škarp ob voditi zidati, vedno bodo poplave, in nasipati bi bilo treba že tedaj nad meter na globoko in ko se enkrat to uvede, zopet isto. Tudi je preblizu vode, ta bo vhlajala v jame. Kako žalostno bode spravljati mrljice v jame, ki je morda do polovice ali celo do vrha zalita!

Kako prav sta imela župnik Gnjecza in Dr. Scopoli kazala je skušnja. Dvakrat je bilo treba nasipati, da je celo cerkev radi tega izgubila prvotno obliko in je še uhlajala voda v skopane jame. Stari ljudje pripovedujejo, kako mučno je bilo ob deževnem vremenu. Dva pogreba sta tislala trugo z mrljem v jame polno vode, druga dva sta zasipala. Pa se je dvignila krsta in plavala zopet na površje. Morali so kako trugo odpreti, da se je voda v njo razlila, še le potem je šel mrlj z njo na dno jame. Za gledajoče sorodnike gotovo neprijetno.

Zmagal je pa rudniški predstojnik. Z velikimi stroški so zidali dolgo zidovje v Idriji, vozili pesek in prst, da so dvignili svet.

Leta 1775, so se spravili na delo in štiri leta so porabili, preden je bilo pokopališče dovršeno. Župnik Gnjecza se je uprl, in ni hotel blagosloviti, zato so pokopali iz Gorice kanonika Fratiška Pflieger, ki je leta 1779. blagoslovil pokopališče.

Zadnji je bil pokopan pri sv. Trojici dne 14. avgusta 1779. Tomaž Pirh. Ponesrečil se je bil v jami in bil takoj mrtav. Dan prej je bil zadnji pokopan pri sv. Barbari Anton Šebenik.

Prvi je bil pokopan na pokopališču sv. Križa dne 2. septembra 1779. Leopold, 2letni sin rudarja Vidica.

Se sedaj je bil župnik proti novemu pokopališču, ker sam ni hotel pokopavati na novem prostoru. Zagrozilo so mu, da bo ob službo, ako ne bo ubogil. Sili se je vdal.

1874. so razširili pokopališče. Zdravnik Dr. Gerbec je dokazoval, da je lega iz zdravstvenih ozirov neprimerna, okrajni zdravnik Dr. Razpet je pa predlagal, naj se prestopi proti Spodnji Idriji. Tam, kjer je sedaj konjušnica, bi bil pripraven prostor. Predlog se pa ni sprejel, ker bi se tam ne dobilo zadostnega prostora, treba bi bilo delati nov most čez Idrijo in voda je preblizu, a predaleč je za nositi mrljice.

Sklenjeno je bilo, naj se na posestvu Marije Likar v Jeličevrhu pripravi novo pokopališče. A ona je kratko in malo odbila in se ni hotela niti pogajati za prostor.

Zato se odločijo, naj se staro pokopališče razširi za 10⁰ m in nasuje. Ker pa je bil svet in cerkev rudniška lastnina, ni hotela občina prevzeti stroškov in erar se je tudi branil. Stvar bi se bila zopet zavlekla, ko bi ne bila lokalna komisija okr. glavarstva določila, da je občina dolžna prevzeti stroške. 10% naklada na direktne davke je vrgla za to potrebni denar. Rudnik je pa brezplačno odstopil svet za toliko časa, dokler bo pokopališče obstajalo.

Leta 1883. se je cesta na vzhodni strani pri župni cerkvi sv. Barbare razširila in v ta namen se je vzelo nekaj starega pokopališča. Izkopali so več voz kosti in kostnjakov in jih prepeljali na novo pokopališče k sv. Križu. Takrat so izpraznili tudi ostanke v župni cerkvi pokopanih in jih prenesli k sv. Križu.

4. 3. 1890. je lokalna komisija zaukazala po okr. glavarstvu, da je občina v svrhu sanitetnih nedostatkov dolžna nasuti pokopališče za en meter in pol, ker je na preveč nizkem prostoru, tako da voda zastaja. Ob deževnem vremenu se pa v izkopanih grobovih preveč vode nabira.

Iz žgálnice so navozili že izžgano kamenje ter so zvišali svet za poldrugi meter. — Grobokope so takrat stalno nastavili in vpeljali pokopališčni red.

1904. so zopet podaljšali pokopališče proti žgálnici. Gozdni erar je izjavil, da svet brezplačno odstopi za toliko časa, kolikor časa bo na tem prostoru pokopališče. Le če se opusti, se vrne svet zopet gozdnemu erarju.

Pomenljiv in zanimiv je kronografičen napis nad cerkvenimi vrati sv. Križa, ki kaže letnico kedaj se je zvršilo vse na pokopališču in daje upanje, da tu speči, če tudi nekteri globoko doli morda v III. nadstropju pokopani, se zopet zbude k novemu življenju: En Ducis ateret nitet hic Praenobilis arbor, quem sore aspersit Sanguinis ipse sui. — Glej tu se blišči vitko drevo nebeskega vodje, kterega je sam z roso svoje krvi poskropil. — 1781.

Književnost in umetnost

Dr. J. Štolba: Stari grehi. Veseloigra v treh dejanjih. Preložil Fr. Govekar. Ljubljana 1923. Izdaja Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din. 7.—, po pošti 75 para več.

Zgoraj omenjena veseloigra, ki je pravkar izšla v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani, bo dobro služila vsem podeželskim odrom in jo zato toplo priporočamo.

Šah

Šah — Mednarodna tekma na Dunaju, ki se je vršila tekom meseca novembra, se je zaključila 3. t. m. Tekma je bila zanimiva radi tega, ker so se je udeležili pred vsem nemški mojstri ki niso bili pripuščeni k zadnji mednarodni tekmi v Londonu. Izid dunajske tekme je sledeči: Prvo nagrado je dobil Rubinstein (Poljak), sledijo mu: Dr. Tartakowez (Nemec), Wolf (Nemec), Adjechin (Rus). Izid londonske tekme pa je bil sledeči: Capablanka (Spanec), Aljechin (Rus), dr. Vidmar (Slovenec), Rubinstein (Poljak). Capablanka in Rubinstein se bosta sedaj sestala k posebni tekmi za svetovno mojstrstvo. Naš rojak profesor dr. Milan Vidmar se je udeležil dunajske tekme le kot gledalec; bil je uradni opodnaslec jugoslovenskega šahovskega kluba in kot tak je bil izvoljen v častni odbor za tekmo. Dne 17. novembra je pokazal dr. Vidmar na Dunaju svoje mojstrstvo v skupni igri. Igral je na enkrat proti 28 igralcem. »Zmagal je proti 22, štiri igre so bile »remis«, a dve je zgubil.

Gospodarstvo

Italijansko-francoska trgovinska pogodba je stopila v veljavo dne 29. novembra. Ta pogodba ne bo zadovoljila ne francoskih ne italijanskih trgovskih krogov; krivda je na tem, da obe državi vztrajata pri zaščitnih tarifah in se nečete vezati za delj časa. Nova v Rimu podpisana pogodba nadomestuje ono z dne 21. novembra 1898. Veljavna je za eno leto in se v pomanjkanju odpovedi podaljša za nadaljne 3 mesece. Italijanski trgovski krogi tožijo, da je pogodba sklenjena za tako kratko dobo. Vsed obubožanja osrednjih držav, bi Francija lahko postala najboljši odjemalec italijanskih izdelkov. Če bi bila pogodba sklenjena za daljšo dobo, bi se lahko italijanske tvornice prilagodile proizvajanju izdelkov, ki posebno gredo v Francijo. Vsed negotove trgovsko-politične bodočnosti pa bo Italijanska industrija težko našla oziroma hotela investirati potrebni kapital za preosnovno svojih obratov. Kakor v prejšnji pogodbi manjka tudi v sedanjih rešitev važnega vprašanja o trgovini s sviljo in svilnenimi izdelki. Da se more

priti do dolgotrajne pogodbe, je treba rešiti še nekatera druga pereča vprašanja. Italija zamore n. pr. sedaj uvažati samo francosko kalijevo sol, fosfate in tomaževo žlindro, katero potrebuje italijanska težka industrija. Treba je tudi pripomniti, da je Italija dovolila za mnogo izdelkov pri uvozu iz Francije popuste pri tarifah, med tem ko Francija ni pristala na posebne popuste, ampak je samo obljubila, da bo znižala nekatere tarifne koeficiente.

GOSPODARSKE VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Uvoz papirja. Odbor za devize pri podružnici Narodne banke v Zagrebu je sklenil, da do nadaljne odredbe ne dovoli nobene devize za uvoz papirja. Ta ukrep se utemeljuje s tem, da se v Jugoslaviji proizvaža vsaka vrsta papirja v tako veliki količini, da zadostuje ne samo za potrebo v zemlji ampak preostaja tudi izvoz. Prebitek za izvoz znaša letno približno 1600 vagonov.

Reparacijski kredit. Jugoslovanski finančno-gospodarski ministrski odbor je sklenil, da odstopi reparacijsko terjatev v znesku 100 milijonov zlatih mark v celoti ministrstvu za obrat in ministrstvu za poljedelstvo v svrhu nabave strojev, orožja in drugih priprav.

To in ono

Nove plasti zlata v Južni Afriki. V Južni Afriki, v bližini Johannesburga, so bile odkrite nove plasti zlata, ki zavzemajo po mnenju strokovnjakov ogromno površino. Iz vseh krajev Afrike in tudi iz Amerike je prihitelo veliko število zlata lačnih ljudi, da bi hitro in z malim trudom obogatili. Ustanovile so se že velike družbe, ki imajo namen braniti novodolosec dohod od zlata rude.

Borzna poročila.

Tečaj

	Trst, 6. decembra 1922
Jadranska banka	125
Cosulich	342
Dalmatia	382
Gerolich	1435
Libera Trieste	425
Lloyd	1520
Lussino	650
Martinič	148
Oceanja	115
Premuda	345
Triptovich	268
Ampele	589
Cement Dalmatia	330
Cement Spalato	205

Tuja valuta na tržaškem trgu

	Trst, 6. decembra 1922
ogrske krome	— 85.— — 90
avstrijske krome	— 0275 0325
čehoslovaške krome	63.50.— 64.25
dinarji	27.60.— 27.90
leji	12.— 13.—
marke	— 23.— — 25
dolarji	20.12.— 20.92
francoski franki	140.50.— 141.25
švicarski franki	379.— 383.—
angleški funti papirni	91.35.— 91.75

NAŠI DIJAKI STRADAJO. — SPOMINJAJTE SE POVSOD IN VEDNO DIJASKE MATICE!

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 18

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbira popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne. Brezkonkurenčne cene.

Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst

(palača Eden)

Telefon 34-34 bis

(87)

Telefon 34-34 bis

JADRANSKA BANKA

CENTRALA TRST

Delniška glavnica L 15.000.000 Rezerve L 5.100.000

Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Afilirani zavodi: Jadrska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jelenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.

VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile.

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 %/o. Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio št. 5 — Via S. Nicolò št. 9.

Telefon št. 1463, 1793, 2676.

Blagajna posluje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.